

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Helsingissä
2 päivänä kesäkuuta 1992
Lausunto n:o 3

Talousvaliokunnalle

Eduskunta, lähettäessään 9 päivänä touko-kuuta 1992 valtioneuvoston energiapoliittisen selonteon talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi, on samalla määrännyt, että valtiovarainvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa talousvaliokunnalle. Valtiovarainvaliokunta esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa.

Asiaa valiokunnalle valmistelleessa valiokunnan asettamassa kauppa- ja teollisuusjaostossa ovat olleet kuultavina erikoistutkija Jaakko Ojala kauppa- ja teollisuusministeriöstä, ylitarkastaja Maija Pietarinen ympäristöministeriöstä, professori Kai Sipilä ja laboratorionjohtaja Dan Asplund Valtion teknillisestä tutkimuskeskuksesta, pääjohtaja Juhani Kuusi Teknologian kehittämiskeskuksesta, tutkimusprofessori Jouko Tuomisto Kansanterveyslaitoksesta, toimitusjohtaja Antti Hanelius Suomen Voimalaitosyhdistyksestä, pääsihteeri Harry Viheriävaara Sähkötuottajien yhteistyövaltuuskunnasta, toimitusjohtaja Esko Muhonen Vapo Oy:stä, osastonjohtaja Heikki Haavisto Imatran Voima Oy:stä, suunnittelupäällikkö Kaarlo Kaarloneen Neste Oy:stä, toimitusjohtaja Magnus von Bonsdorff Teollisuuden Voima Oy:stä, teollisuuspoliittinen asiantuntija Pertti Salminen Teollisuuden Keskusliitosta, toimitusjohtaja Pentti Sierilä Teollisuuden Energialiitosta edustaen myös Suomen Metsäteollisuuden Keskusliittoa, Suomen itsenäisyyden juhlarahaston nimeämänä asiantuntijana professori Pekka Silvennoinen, osastopäällikkö Urpo Nikunen Metsäkeskus Tapiosta, osastopäällikkö Pekka Airaksinen Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitosta sekä toimitusjohtaja Olavi Vapaavuori Energiataloudellinen Yhdistys ETY:stä.

Yleisiä näkökohtia

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että käsiteltävänä oleva valtioneuvoston selonteko sisältää kuvauksen maamme energiapolitiikasta sekä sen

tämän hetken ja lähiajan ongelmista. Selonteko tarjoaa siten hyvän perustan energiapoliittiselle keskustelulle. Varsinainen päätöksenteko joudutaan kuitenkin toteuttamaan selonteosta riippumatta ja siitä erillisenä. Valiokunnan käsityksen mukaan joudutaan pikaisesti tekemään merkittäviä energiapoliittisia ratkaisuja, joihin ei selonteossa ole otettu kantaa.

Selonteon mukaan energiataloutemme keskeinen ongelma on suuri riippuvuus tuontien energiasta. Maassamme käytettävästä energiasta tuodaan omien energiavarojen niukkuuden vuoksi 70 % ulkomailta. Mikäli ydinenergia tilastoitaisiin eräiden muiden maiden tapaan kotimaiseksi energiaksi sen tosiasiallisen taloudellisen merkityksen mukaisesti, olisi maamme energian kotimaisuusaste olennaisesti korkeampi. Selonteossa todetaan, että kotimaisen energian edistämiseksi on tehty paljon työtä ja sen käyttö onkin lisääntynyt. Bioenergian osuus on jo nyt korkein OECD-maissa. Merkittävää kehittämis-potentiaalia on edelleen olemassa.

Suomen kansantalous kehittyi 1980-luvulla ripeästi. Kasvu on saavutettu muita OECD-maita keskimääräistä nopeammalla teollisuustuotannon kasvulla, johon selonteon mukaan liittyy suuresta energiariippuvuudesta huolimatta energiankäytön kansainvälisesti hyvä hyötysuhde.

Hallitus ilmoittaa lähtevänsä siitä, että yhteiskunnan hyvinvointi vaatii tietyn energiapanoksen, jonka saatavuus on turvattava. Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi teollisuuden energiansaannin turvaaminen kilpailukykyiseen hintaan. Energian riittävyys tai sen hinta eivät saa myöskään valiokunnan mielestä olla esteinä Suomeen tehtäville teollisille investoinneille.

Energiapolitiikan tavoitteina ovat selonteon mukaan energian saannin varmuus, taloudellisuus, hyväksyttävyys ympäristön kannalta ja turvallisuus. Myös valiokunta katsoo, että mainitut seikat ovat keskeisiä seikkoja energiapolitiikassamme.

Eräänä keskeisenä energiasektorin päästötavoitteena on hiilidioksidipäästöjen kasvun pysäyttäminen 1990-luvun lopulla. Hiilidioksiditavoite on ratkaisevasti kiinni energiansäästön onnistumisesta ja sähköntuotantokapasiteettia koskevista valinnoista, sillä varsinaista puhdistustekniikkaa ei toistaiseksi ole. Näyttää ilmeiseltä, että CO₂-päästöt kasvavat Suomessa vielä 1990-luvulla, sillä säästön ja puhtaamman tuotantotekniikan vaikutus näkyy selvemmin vasta pitemmällä aikavälillä.

Energiapolitiikan yleisesti käytössä olevilla keinoilla ei CO₂-päästöjä saada vuoden 1990 tasolle vuoteen 2000 mennessä kuten mm. kansainvälisissä ilmastositoumusneuvotteluissa on kaavailtu. Se edellyttäisi selonteon mukaan Suomen osalta energiapolitiikan keinojen paljon voimakkaampaa käyttöä ja vaatisi puuttumista yhteiskunnan kansantalouden rakenteisiin erittäin jyrkin ja nopein rajoitustoimin.

Valtiovarainvaliokunta omalta osaltaan yhtyy edellä selostettuihin yleisiin näkökohtiin ja katsoo, että ne tulee ottaa peruslähdekohtiksi tulevia energiapolitiittisia ratkaisujamme suunniteltaessa.

Taloudelliset ohjauskeinot

Viime vuosikymmenen kuluessa Suomessa kuten muissakin teollisuusmaissa sai alaa markkinasuuntautunut talouspolitiikka, joka on lyönyt leimansa energiapolitiikkaankin. Julkinen valta on vähentänyt kontrolliaan energiamarkkinoilla. Energian hintasääntelyä on purettu. Erilaisia suunnittelu- ja lupajärjestelmiä on karistettu. Polttoainetuonnin säännöstely on lopetettu. Energia-alan subventointia on vähennetty. Vastapainona pyritään varmistamaan, että markkinat toimisivat kunnolla ja että energian hinta antaisi oikean signaalin energian aiheuttamista kustannuksista yhteiskunnassa. Viime aikoina on kuitenkin ympäristönäkökulmasta noussut uudelleen esiin kysymys valtion voimakkaammasta ohjaustarpeesta energiasektorilla. Näyttää selvältä, että juuri ympäristötavoitteet muodostuvat vaikeimmiksi saavuttaa energialalla. Tarvittava energiansäästö ja tuotannon rakennemuutos eivät synny itseksensä, vaan vaativat huomattavaa yhteiskunnan ohjausta kehityksen nopeuttamiseksi. Valiokunta katsoo, että tässä suhteessa tarvitaan hallituksen pikaisia ja tehokkaita toimenpiteitä.

Suomi otti ensimmäisenä maana maailmassa käyttöön polttoaineiden hiilisisältöön perustu-

van haittaveron vuonna 1990. Veron osuus kuluttajahinnasta on kuitenkin suhteellisen vähäinen ja siten myös sen ohjausvaikutus energiatalouteen on vähäinen.

Vero-ohjauksen sisältöön ja toteutusaikatauluun otetaan selonteon mukaan kantaa vasta ympäristötalousprojektin esitysten valmistuttua ja kansainvälisen kehityksen selkiydyttyä. Jos ympäristöperusteiseen energiaverotukseen mentäisiin, se muuttaisi eri energialähteiden hintasuhteita ja markkina-asemaa. Hiilidioksidipäästöt tulevat olemaan yksi keskeinen veronmääräytymisperuste. Fossiiliset polttoaineet saisivat siksi keskimääräistä suuremman veron, kun taas uusiutuva energia olisi päästömaksuista vapaa.

Valtiovarainvaliokunnan käsityksen mukaan taloudellisia ohjauskeinoja tulisi käyttää lähinnä energiansäästön ja ympäristönäkökohtien vaatimien käytännön toimenpiteiden toteuttamiseksi. Verotuksellisten toimenpiteiden tarkoituksena on oltava energiansäästön lisääminen ja ympäristön tilanteen parantaminen. Kun tätä tarkoitettavia haittaveroja lisätään, tulee valiokunnan käsityksen mukaan samalla alentaa muita veroja, ettei kokonaisveroaste edellä mainituista syistä nousisi. Lisäksi valiokunta toteaa, että jo kilpailusyistä maamme energiaverojärjestelmä on sopeutettava EY-alueella tehtäviin energiaveropoliittisiin ratkaisuihin.

Energiansäästö

Energiankäytön tehostaminen ja säästö ovat olleet Suomessa kauan osa energiapolitiikkaa. Suomessa on valiokunnan käsityksen mukaan jo toteutettu sellaisia energiansäästöhankkeita, joita useissa muissa maissa vasta suunnitellaan. Lähinnä ympäristövaatimusten kiristymisen on kuitenkin johtanut energiansäästön merkityksen korostumiseen. Energiansäästö edistää sekä energiahuollon ympäristötavoitteiden toteuttamista että varmuus- ja taloudellisuusnäkökohtia eli kaikkia energiastrategisia tavoitteita. Myös Suomelle paljon energiaa käyttävänä maana energiansäästö on myös kansantalouden kilpailukyvyyn kannalta perusteltua. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yli 40 % maamme koko energiankulutuksesta käytetään välittömästi vientiä palveleviin toimintoihin. Näistä syistä energiansäästön edistäminen on selonteon mukaan nostettava keskeiselle sijalle energiapolitiikassa.

Säästöpotentiaalin täysimääräinen hyödyntäminen mahdollistaisi sen, että energian koko-

naiskulutuksen kasvu pysähtyisi vuoden 2000 jälkeen. Myös sähkönkäyttöä voidaan merkittävästi tehostaa, mutta sen kulutuskasvua ei saada taittumaan 10—20 vuoteen, jos kansantalous kasvaa. Tämä johtuu siitä, että talouskasvun arvioidaan jatkossakin perustuvan keskeisesti energiaintensiivisen vientiteollisuuden varaan. Lisäksi sähkö kasvattaa käyttöominaisuuksiensa ansiosta jatkuvasti osuuttaan energian kokonaiskäytöstä.

Hallitus on ilmoittanut päättävänsä lähiaikoina laajasta energiansäästöohjelmasta. Valtiovarainvaliokunta toteaa, että energian säästämiseksi tulee ryhtyä kaikkiin kokonaistaloudellisesti mielekkäisiin toimenpiteisiin. Tällöin tulee myös säästötoimenpiteiden perustua yhteiskuntapoliittisiin laskelmiin, joihin sisällytetään arviot kunkin toimenpiteen välillisistä vaikutuksista. Valiokunta toteaa, että Suomi on sitoutunut ns. Brundtlandin komission tavoitteeseen, jonka mukaan kehittyneet teollisuusmaat pyrkivät puolittamaan energiankulutuksen vuoteen 2030 mennessä.

Bioenergian käyttö

Tarve suosia bioenergian käytön lisäämistä fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna perustuu vähäisempiin hiilidioksidipäästöihin, kotimaisuuteen ja uusiutuvuuteen. Bioenergian käytöllä on myös alueellisesti myönteinen yhteiskunta- ja työllisyyspoliittinen merkitys.

Suomessa on puun energiakäytön osuus koko energiankäytöstä nykyisin teollisuusmaiden korkein, noin 12 % kokonaisenergiankulutuksesta. Metsään jää kuitenkin huomattava määrä käyttökelpoista puuta, jolle ei ole nykyisin käyttömahdollisuuksia. Peltoalan metsittäminen tai käyttö energiapuuviljelmiin on myös keino lisätä biomassan tuotantoa.

Puun energiakäyttö on suurinta puunjalostusteollisuudessa, joka tekee puusta energiaa sellun- tekoprosessissa sekä kuorta ja purua polttamalla. Puun suosio perustuu siihen, että raaka-aineeksi tarvittavan ainespuun ohessa tulee myös poltettava osa tehtaalle, jolloin korjuu- ja kuljetuskustannukset jäävät pieniksi. Parhaiten kotimaisen bioenergian käyttö onnistuukin silloin, kun käyttäjä saa sen muun toiminnan sivutuotteena.

Hakkeen laajamittaisemman energiakäytön keskeiseksi esteeksi on noussut hakkeen korkea hinta verrattuna kilpaileviin polttoaineisiin, ku-

ten turpeeseen ja öljyyn, sekä hakelaitoksen suhteellisesti korkeat investointikustannukset. Markkinapolttoaineena polttohakkeen kilpailukyky on varsin heikko huolimatta hakkeen käyttäjälle investointiavustusten muodossa myönnettyistä taloudellisista helpotuksista. Valiokunnan mielestä olisi selvitettävä mahdollisuudet polttohakkeen kilpailukykyisyyden lisäämiseen.

Valiokunta katsoo, että puun käyttöä energiantuotannossa voidaan ja tulee edelleen lisätä. Erityisesti tätä puoltavat kokonaistaloudelliset ja ympäristöpoliittiset näkökohdat. Valiokunta kuitenkin toteaa, että puun käyttö sopii parhaiten haja-asutusalueille ja kooltaan pienehköihin lämpöä tuottaviin yksikköihin. Sitä vastoin puun käytöllä ei voida korvata muilla menetelmillä toteutettavaa sähkön, ennen kaikkea perusvoiman tuotantoa.

Sähköhuollon turvaaminen

Sähkön käyttöä voidaan selonteon mukaan merkittävästi tehostaa. Se tuleekin olemaan keskeinen valtion energiansäästötoiminnan kohde. Sen seurauksena kulutuskasvua tulee selvästi hidastaa aiemmasta. Sähkönkäytön voimakkaasta tehostamisesta ja säästämisestä huolimatta kulutuksen kasvun odotetaan jatkuvan seuraavat 10—20 vuotta olettaen, että kansantaloutemme kasvaa. Vain hyvin jyrkkä nykyisen kaltainen lama näyttää pystyvän väliaikaisesti pysäyttämään kulutuskasvun. Valtiovarainvaliokunnan käsityksen mukaan talouspolitiikkamme keskeinen päämäärä tulee olemaan nykyisestä taloudellisesta lamasta selviäminen. Valiokunnan mielestä tämä merkitsee sitä, ettei energiapolitiittisten ratkaisujen pohjaksi voida hyväksyä olettaa, että sähkön kokonaiskulutusta voitaisiin laskea, vaan kulutus tulee väistämättä kasvamaan.

Kasvavan kulutuksen vallitessa on joka tapauksessa varauduttava päättämään uuden sähkönhankintakapasiteetin rakentamisesta. Lisäksi käytöstä poistuu vanhentuvia voimalaitoksia, joiden tilalle on rakennettava uusia, ja sähkön tuontisopimukset päättyvät vuosikymmenen sisällä. Tuonnin jatkumiseen nykyiselläänkin liittyy valtiovarainvaliokunnan mielestä merkittäviä epävarmuuksia.

Nykyisistä fossiilisista energianlähteistä vähiten päästöjä ympäristöön aiheuttaa maakaasu. Sen käyttöä perusvoiman tuotannossa voitaisiin merkittävästi lisätä kuitenkin vasta sen jälkeen,

kun kaasun hankinnan varmuuskysymykset on ratkaistu. Valiokunnan mielestä ei ole saatu selvitystä siitä, että perusvoimaratkaisut voitaisiin ainakaan riittävän nopeasti rakentaa maakaasuratkaisun varaan. Lisäksi maakaasun käyttö perusvoiman tuottamiseen on ristiriidassa hiilidioksidipäästöjen vähentämisvaatimuksen kanssa. Tästä riippumatta on jatkettava selvityksiä uusien maakaasunhankintavaihtoehtojen löytämiseksi ja hyödyntämiseksi.

Ympäristöpäästöjen vähennystavoitteet edellyttävät siirtymistä puhtaampiin polttoaineisiin ja tehokkaampiin tuotantotekniikoihin. Fossiilisten polttoaineiden käyttöä ei voida lisätä, ellei se samalla korvaa teknisesti huonompaa käyttökapasiteettia. Hiilen käytön merkittävä lisääminen ei valiokunnan käsityksen mukaan ole mahdollista myöskään Suomen allekirjoittamien kansainvälisten sopimusten vuoksi.

Tuleva kapasiteettitarve joudutaan kattamaan lauhdutusvoimaloilla. Turvelauhdevoiman potentiaali on rajattu, ja sen käyttö edellyttäisi merkittävää julkista subventointia, joten se ei voi olla laajamittainen ratkaisu perusvoiman tuotantoon. Lisäksi turpeen laajamittaisella lisäyksellä olisi haitallisia ympäristövaikutuksia. Maakaasun varmuuskysymys on toistaiseksi ratkaisematta. Hiilivoimaan ja myös kaasuvoimaan liittyy hiilidioksidi- ja muita päästöongelmia. Ydinvoima on päästövaikutuksiltaan edullinen, mutta sen käytön laajentaminen herättää selonteon mukaan vastustusta ydinvoimaan liittyvien

muiden riskien vuoksi. Perusvoimantuotannon laajentamisessa joudutaan siis tekemään valinta harvalukuisten ja eri tavoin hankalien vaihtoehtojen välillä.

Ydinvoimayhtiöiden hallitukselle jättämän periaatepäätöshakemuksen käsittely viedään selonteon mukaan päätökseen hallituksessa lähiaikoina ja myönteisen päätöksen kyseessä ollen myös eduskunnassa viimeistään syksyn 1992 aikana siinä järjestyksessä kuin ydinenergialaissa on säädetty.

Valtiovarainvaliokunta korostaa, että teollisuuspolitiikkamme ja siten myös koko talouspolitiikkamme onnistuneen toteuttamisen peruslähtökohtana on riittävä ja hinnaltaan kilpailukykyinen energiansaanti ja erityisesti sähkön perusvoiman turvaaminen. Valiokunnan mielestä sitä koskevat ratkaisut on tehtävä pikaisesti.

Valiokunta edellyttää hallituksen tekemän pikaisesti välttämättömät perusvoimaratkaisut ja saattavan ne asianmukaisesti eduskunnan käsiteltäväksi.

Lausuntonaan valtioneuvoston energiapolitiisesta selonteosta valtiovarainvaliokunta esittää kunnioittaen,

että talousvaliokunta ottaisi edellä lausutun huomioon mietintöään laatiessaan.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Alaranta, Jokiniemi, Laaksonen (osit-

tain), Louvo, Luukkainen, Malm, Ranta, Ryyänen, Tiuri, Vihriälä ja Vähäkangas sekä varajäsenet Apukka, Lahtinen, Röntynen ja Savela.

Eriävä mielipide

Punaisena lankana suomalaisessa energiapolitiikassa on kasvu-ura-ajatus, ts. energian tuotannon ja kulutuksen jatkuva lisääntyminen. Suomessa energiapolitiikka on tapana jättää alisteiseksi teollisuuden asettamille tavoitteille. Nykyi-

nen hallitus on mm. hallitusohjelmassaan sekä energiapolitiisessa selonteossaan tuonut selvästi julki lähtökohdan, joka on teollisuuden energiansaannin turvaaminen kilpailukykyiseen hintaan.

Erityisesti sähkönkulutuksen kasvu on riisäytynyt käsistä. Suomen energiankäyttö suhteessa BKT:hen on OECD-maiden toiseksi korkein. Esimerkiksi Japani tuottaa tietyn BKT-arvon puolta vähemmällä energiamäärällä. Energian tuhlailua on omiaan lisäämään sähkön hinnan halpuus; Suomessa teollisuuden sähkön hinta on teollisuusmaiden halvin, kotitalous-sähkö on puolestaan OECD-maiden kolmanneksi halvinta.

Tällä hetkellä suomalainen energiapolitiikka on ristiriidassa mm. Brundtlandin komission suositusten kanssa. Suomenkin hallitus on sitoutunut Brundtlandin komission tavoitteeseen, että kehittyneet teollisuusmaat pyrkivät puolittamaan energiankulutuksensa vuoteen 2030 mennessä.

Tavoite kuulostaa dramaattiselta, mutta itse asiassa se merkitsisi, että laskemme hitaasti ja hallitusti energiankulutuksemme 1970-luvun puolenvälin tasolle, keskimäärin 2 % vuodessa. Maapallo ei kestä energiankulutuksen määrällistä kasvua, ei edes kulutuksen nykytasoa.

Kokemus jo osoittaa, että sähkönkulutukseen vaikuttavat "reunaehdot" muuttuvat koko ajan. Sama koskee eri voimalaitosmuotojen keskinäistä edullisuutta. Näin ollen ei ole tarkoituksenmukaista sitoutua kalliisiin energiaratkaisuihin, jotka eivät tarjoa vaihtoehtoja ja vapauksia tulevaisuuden valintojen suhteen. Esimerkiksi maakaasu tuottaa fossiilisista polttoaineista vähiten CO₂:ta, noin 43 % vähemmän kuin hiili, ja muita haitallisia päästöjä. Lisäksi kaasulla on suuria teknisiä etuja ydinvoimaan verrattuna. Kaasuvoimalaa ei ole pakko rakentaa suurvoimalaksi, voimalat voidaan sijoittaa lähemmäs kulutusta. Lisäksi kaasuvoimala on sekä teknisistä että taloudellisista syistä helpommin ja edullisemmin säädettävissä.

Uusiutuvien energiavarojen tutkimusta on tehty Suomessa melko niukasti. Esimerkiksi Ruotsiin nähden tutkimusrahoitus on ollut vaatimatonta. Tästä huolimatta Suomella on huomionarvoinen osuus tuuli- ja aurinkoenergian tuotantoteknologian maailmanmarkkinoista. Teknologian jatkokehittämisellä ja onnistuneella markkinoinnilla voitaisiin siis edistää kotimaista tuotantoa ja vientiteollisuutta. Tavoitteena tulisi olla uusiutuvien energiavarojen osuuden ratkaiseva kasvattaminen, mikä ei kuitenkaan tapahdu käden käänteessä. Uudet keksinnöt saattavat kuitenkin olla mullistavia energiatehokkuuden ja energiansäästön kannalta. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on juuri kehitelty uusi

sähkölamppu, jonka käyttöikä on 15 vuotta ja jonka energiantarve on vain neljäsosa nykyisten sähkölamppujen tarvitsemasta määrästä.

Suomen omat energiavarat ovat suuret ja tutkimattomat. Monien selvitysten mukaan vuotuinen hakkuuylijäämä on valtava. Teknisesti olisi mahdollista käyttää puuta kaksi kertaa niin paljon kuin nykyisin, eli 50 milj. m³:n hakkuut voitaisiin nostaa 100 milj. m³:iin. Jos lisäys eli 50 Mm³ käytettäisiin sähköenergian tuotantoon, saataisiin jopa 5 000 MW sähköä. Hakkuuta ei tietenkään ulotettaisi aarnio- ja ikimetsiin, joita tulee entistä suuremmassa määrin suojella. Metsäalan toimihenkilöliiton laskelmien mukaan puun energiakäyttö toisi maaseudulle 10 000 uutta työpaikkaa. Energiapuun kilpailukyvyyn parantamiseksi on selvitettävä mm. verotuksellisia keinoja.

Energiankäytön tehokkuuden pitäisi olla kaiken yhteiskunnallisen päätöksenteon lähtökohdana. Energiansäästö on tulevaisuudessa otettava paremmin huomioon suomalaisessa yhdyskuntasuunnittelussa, esimerkiksi erilaisten palveluiden järjestämisessä. Mm. maamme liikennejärjestelmä perustuu toisaalta yksityisauton käyttöön julkisen liikenteen sijasta ja toisaalta tavarankuljetuksessa rekkakuljetuksiin raideliikenteen sijasta, mikä on omiaan lisäämään liikenteen energiankäyttöä.

Ympäristöverotuksen avulla on estettävä mahdollisuus ympäristön pilaamiseen. Ympäristöverot ovat myös erinomainen keino saada energiansäästöön teollisuuden ja liike-elämän panoksia ja asiantuntemusta. Ympäristöverojen kertymästä osa voitaisiin suunnata korkotukena teollisuuden energiansäästoinvestointeihin. Myös energiantuottajien ratkaisuja voitaisiin edistää verotuksella. Ympäristöverojen avulla voimalaitosten käynnistysjärjestystä voidaan muokata ympäristökustannusten mukaiseen järjestykseen siten, että energiamuodot, jotka ovat vähemmän ympäristöystävällisiä, otettaisiin viimeisenä käyttöön, vasta kulutushuipujen aikana.

Olisi tärkeää, että Suomessa arvioitaisiin puolueettomasti energiapolitiikan erityyppisiä vaihtoehtoja — niiden edellytyksiä ja seurauksia — kokonaisuutena. Energiapolitiikan vaihtoehtoista tulee laatia yhteiskuntataloudelliset laskelmat. Laskelmiin tulee sisällyttää arviot kunkin energiavaihtoehdon vaikutuksista mm. työllisyyteen, vaihtotaseeseen ja ympäristöön. Päästöistä uudesta voimalaitoksesta ei tule tehdä, ennen kuin hallituksen energiansäästöohjelma

on käynnistetty ja nähty sen vaikutukset energiatalouteen.

Jotta tuotantomme ja kulutuksemme mahtuisivat kestävän kehityksen asettamiin rajoihin, tulee tulevaisuudessa energiapolitiikan lähtökohdana olla kestävä talous, jonka päämääriä ovat:

- energiankäytön tehostaminen ja energiansäästö,
- vähemmän riskialttiiden ja ympäristöhaittoja aiheuttavien polttoaineiden käyttö,
- ympäristöverotus; työn verottamisesta tulee siirtyä haittojen ja kulutuksen verottamiseen,
- uusiutuvien energiavarojen kasvava hyödyntäminen,
- kansainvälisen ympäristö- ja energiatutkimusyhteistyön lisääminen.

Näistä tavoitteista ei tule tinkiä, vaikka maamme taloudellinen tilanne houkuttelisikin lyhytnäköisemmän energiapolitiikan harjoittamiseen.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1992

Hannele Luukkainen

Edellä esitetyn perusteella esitän,

että valtiovarainvaliokunnan olisi tullut lausuntonaan esittää:

”Valtiovarainvaliokunta edellyttää, että tulevaisuuden energiaratkaisuissa tulee pyrkiä monipuolisiin ratkaisuihin ja kestävän talouden ehtoihin, eikä sitoutua yhteen tiettyyn malliin. On tärkeää, että Suomessa arvioidaan puolueettomasti energiapolitiikan eri vaihtoehtoja — niiden edellytyksiä ja seurauksia — kokonaisuutena. Energiapolitiikan vaihtoehtoista tulee laatia yhteiskuntataloudelliset laskelmat, joihin tulee sisällyttää arviot kunkin energiavaihtoehdon vaikutuksista mm. työllisyyteen, vaihtotaseeseen ja ympäristöön. Maamme energiankulutusta tulee laskea kaksi prosenttia vuosittain.”